RADIONICA / DELAVNICA · NOVO MESTO, 2026

Knjižnica i mladi: što možemo naučiti od *youth worka*?

Knjižnica in mladi: kaj se lahko naučimo od *youth worka*?

izv. prof. dr. sc. Marko Kovačić

Sveučilište u Rijeci · marko.kovacic@uniri.hr

Probujanje leda /Prebijanje ledu

Pronađite osobu koju ne poznajete i podijelite: / Najdite osebo, ki je ne poznate, in delite:

1 **Najveći izazov u radu s mladima**

Največji izziv pri delu z mladimi

Koji vam je najveći svakodnevni ili sistemski izazov s kojim se susrećete u svojoj knjižnici kada su u pitanju mladi?

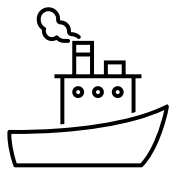
Kateri je vaš največji vsakodnevni ali sistemski izziv, s katerim se srečujete v svoji knjižnici glede mladih?

2 **Na što ste najponosniji?**

Na kaj ste najbolj ponosni?

Na koje postignuće, trenutak, projekt ili odnos s mladima u svojoj dosadašnjoj karijeri ste najponosniji?

Na kateri dosežek, trenutek, projekt ali odnos z mladimi v svoji dosedanji karieri ste najbolj ponosni?

Zašto baš knjižnice i zašto sada?

Zakaj prav knjižnice in zakaj zdaj?

Škole i civilno društvo pod pritiskom
Šole in civilna družba pod pritiskom

Škole su preopterećene formalnim kurikulumom i teorijom; ne bave se svakodnevnim životom mladih.
S druge strane, civilno društvo u HR i SI je kronično nedovoljno financirano.

Šole so preobremenjene s formalnim učnim načrtom in teorijo; ne ukvarjajo se z vsakdanjim življenjem mladih.
Po drugi strani je civilna družba v HR in SI kronično podhranjena.

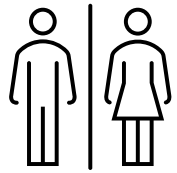
IFLA preporuke i "Treći prostor"
Smernice IFLA in "Tretji prostor"

IFLA smjernice naglašavaju da knjižnice moraju razvijati usluge s mladima.
Knjižnice kao Treći prostori nude upravo ono što škole ne nude: slobodu, neformalno okruženje i prihvaćanje.

Smernice IFLA poudarjajo, da morajo knjižnice razvijati storitve z mladimi.
Knjižnice kot Tretji prostori ponujajo natanko to, česar šole ne: svobodo, neformalno okolje in sprejemanje.

Raskorak u percepciji i novim ulogama

Razkorak v percepciji in novih vlogah

Percepcija mladih / Percepcija mladih

Mladi knjižnicu još uvijek primarno doživljavaju kao tiho mjesto za posudbu knjiga ili učenje, a ne kao živu zajednicu u kojoj mogu boraviti bez pritiska.

Mladi knjižnico še vedno primarno dojemajo kot tih prostor za izposojo knjig ali študij, ne pa kot živo skupnost, kjer lahko bivajo brez pritiska.

Izazov za knjižničare / Izziv za knjižničarje

Od knjižničara se očekuju nove socijalne i animacijske uloge u kojima se ne snalaze uvijek dovoljno dobro i za koje često nemaju jasne alate ni podršku.

Od knjižničarjev se pričakujejo nove socialne in animacijske vloge, v katerih se ne znajdejo vedno dovolj dobro in zanje nimajo jasnih orodij in podpore.

Izvor / Vir: 2. Europska konvencija o radu s mladima (2015); Youth Work Essentials

Odmak od sadržaja prema odnosima

Odmik od vsebine k odnosom

Youth work nije poučavanje već proces neformalnog učenja temeljen na dobrovoljnosti, ravnopravnom partnerstvu i autonomiji mladih. Fokus se pomiče s knjižničnog fonda na potrebe mlade osobe.

Mladinsko delo ni poučevanje, temveč proces neformalnega učenja, ki temelji na prostovoljstvu, enakopravnem partnerstvu in avtonomiji mladih. Fokus se premakne z zbirke na potrebe mladostnika.

Rad s mladima stvara **Sigurne Prostore (*Spaces*)** u kojima mladi mogu biti autentični bez pritiska te gradi **Mostove (*Bridges*)** prema prilikama u zajednici i odraslom dobu.

Mladinsko delo ustvarja **Varne Prostore (*Spaces*)**, v katerih so mladi lahko avtentični brez pritiska, in gradi **Mostove (*Bridges*)** do priložnosti v skupnosti in odraslosti.

Knjižničar kao podržavajuća nodalna osoba

Knjižničar kot podporna nodalna oseba

Nodalna osoba nije (samo) facilitator! / Vozliščna oseba ni (le) usmerjevalec!

Biti nodalna osoba ne znači voditi radionice, već poznavati svoju zajednicu, znati napraviti procjenu potreba mladih i znati koga kontaktirati od aktera (udruge, škole, centre) za stvaranje zajedničkih programa.

Biti nodalna oseba ne pomeni voditi delavnic, temveč poznati svojo skupnost, znati narediti oceno potreb mladih in znati koga kontaktirati od akterjev (društva, šole, centre) za ustvarjanje skupnih programov.

1. Stvaranje poticajnog prostora
1. Ustvarjanje spodbudnega prostora

Osiguravanje sigurne zone u knjižnici gdje mladi imaju autonomiju i uvažavanje.

Zagotavljanje varnega območja v knjižnici, kjer imajo mladi avtonomijo in spoštovanje.

2. Mreženje i spajanje aktera
2. Mreženje in povezovanje akterjev

Spajanje mladih s udrugama, fondovima (Erasmus+/CERV) i prilikama u okruženju.

Povezovanje mladih z društvi, skladi (Erasmus+/CERV) in priložnostmi v okolju.

PRIMJER 1 / PRIMER 1: STOCKHOLM (ŠVEDSKA)

Mladi kao kustosi fonda (*Youth-Led Collection & Curation*)

Mladi kot kustosi zbirke

📌 Lokacija i opis / Lokacija in opis (Stockholmske gradske knjižnice / TioTretton):

Knjižnica dodjeljuje dio nabavnog proračuna skupini mladih koji sami odabiru, kupuju i recenziraju stripove, mangue, društvene igre i literaturu. Mladi samostalno uređuju i označavaju "svoju" policu.

Knjižnica dodeli del proračuna za nabavo skupini mladih, ki sami izbirajo, kupujejo in ocenjujejo stripe, mange, družabne igre in literaturo. Mladi samostojno urejajo in označujejo "svojo" polico.

🤝 Poveznica s Youth Workom / Povezava z Youth Workom:

Stvarni prijelaz s pasivnog konzumenta na aktivnog su-kreatora (Youth Participation). Mladi dobivaju osjećaj vlasništva nad fondom i povjerenje institucije.
Dejanski prehod s pasivnega porabnika na aktivnega so-ustvarjalca (Youth Participation). Mladi pridobijo občutek lastništva nad zbirko in zaupanje institucije.

🔑 Uloga knjižničara (Nodalna točka) / Vloga knjižničarja (Nodalna oseba):

Knjižničar ne nameće vlastiti ukus niti cenzurira naslove. Djeluje kao mentor i administrator koji pomaže u procesu nabave i pruža tehničku podršku.

Knjižničar ne vnujata lastnega okusa niti ne cenzurira naslovov. Deluje kot mentor in administrator, ki pomaga pri nabavi in nudi tehnično podporo.

📚 Izvor / Vir: Stockholm Public Library (TioTretton); Wallace, L. (1999); Ornstein & Reid (2022)

PRIMJER 2 / PRIMER 2: HELSINKI & BOLOGNA (FINSKA / ITALIJA)

Živa knjižnica i NVO partnerstva (Human Library & NGO Hub)

Živa knjižnica in NVO partnerstva

📌 Lokacija i opis / Lokacija in opis (Oodi Helsinki & Gradske knjižnice Bologna):

Knjižnica ustupa svoj prostor lokalnim udrugama mladih za provedbu "Žive knjižnice" (gdje su ljudi s jedinstvenim pričama "knjige") i radionica o mentalnom zdravlju ili pravima mladih.

Knjižnica odstopi svoj prostor lokalnim mladinskim društvom za izvedbo "Žive knjižnice" (kjer so ljudje z edinstvenimi zgodbami "knjige") in delavnic o duševnem zdravju ter pravicah mladih.

🤝 Poveznica s Youth Workom / Povezava z Youth Workom:

Stvaranje interkulturnog dijaloga i suzbijanje stereotipa. Knjižnica ne pokušava sama voditi ekspertske radionice, već otvara vrata stručnjacima iz sektora mladih.

Ustvarjanje medkulturnega dialoga in zmanjševanje stereotipov. Knjižnica ne vodi sama strokovnih delavnic, temveč odpira vrata strokovnjakom iz mladinskega sektorja.

🔑 Uloga knjižničara (Nodalna točka) / Vloga knjižničarja (Nodalna oseba):

Knjižničar koristi svoje mapiranje zajednice – povezuje NVO sektor s mladim korisnicima i zajednički prijavljuje projekt na fondove poput Erasmus+ Youth ili CERV.

Knjižničar uporabi svoje mapiranje skupnosti – povezuje NVO sektor z mladimi uporabniki ter skupaj prijavi projekt na sklade, kot sta Erasmus+ Youth ali CERV.

📚 Izvor / Vir: Oodi Helsinki Central Library; Bologna Data Challenge (Colitti 2023); Youth Work Essentials (2020)

PRIMJER 3 / PRIMER 3: ITHACA & AARHUS (SAD / DANSKA)

Omladinski odbor i preuzimanje prostora (*Youth Advisory Board & Space Takeover*)

Mladinski odbor in prevzem prostora

📌 Lokacija i opis / Lokacija in opis (Tompkins County Library, Ithaca & Dokk1 Aarhus):

Knjižnica osniva formalni Savjet mladih (Youth Advisory Board) koji ima mandat odlučivati o uređenju zone za mlade, radnom vremenu te organizaciji vikend događanja (gaming večeri ili koncerti).

Knjižnica ustanovi formalni Svet mladih, ki ima mandat za odločanje o ureditvi cone za mlade, delovnem času in organizaciji vikend dogodkov (gaming večeri ali koncerti).

🤝 Poveznica s Youth Workom / Povezava z Youth Workom:

Primjena načela autonomije i formalnog uvaženja glasa mladi. Knjižnica prestaje biti prostor u kojem se odrasli brinu o mladima i postaje prostor u kojem mladi upravljaju svojim aktivnostima.

Uporaba načela avtonomije in formalnega spoštovanja glasu mladih. Knjižnica preneha biti prostor, kjer odrasli skrbijo za mlade, in postane prostor, kjer mladi upravljajo svoje dejavnosti.

🔑 Uloga knjižničara (Nodalna točka) / Vloga knjižničarja (Nodalna oseba):

Knjižničar djeluje kao institucionalna spona i zaštitnik: osigurava ključeve, tehničke uvjete i zagovara odluke Savjeta mladih pred upravom knjižnice.

Knjižničar deluje kot institucionalna vez in zaščitnik: zagotavlja ključe, tehnične pogoje in zagovarja odločitve Sveta mladih pred vodstvom knjižnice.

📚 Izvor / Vir: Tompkins County Public Library (Ithaca); Dokk1 Youth Lab (Aarhus); ALA YALSA Guidelines

Operativni koraci: Što knjižničar može učiniti odmah?

Operativni koraki: Kaj lahko knjižničar stori takoj?

Mapiranje aktera	Vršnjačka mikro-procjena	Partnerstvo i EU fondovi	Bookstagram & BookTok
Mapiranje akterjev	**Vrstniška mikro-ocena**	**Partnerstvo in EU skladi**	**Bookstagram in BookTok**
Izraditi adresar lokalnih udruga mladih, info-centara i školskih vijeća. Pozvati ih na neformalnu kavu bez unaprijed zadanog dnevnog reda.	Angažirati 3-4 mladih korisnika da pitaju vršnjake u školi: "Što bi te privuklo da provedeš 2 sata u knjižnici?"	Ponuditi knjižnicu kao su-prijavitelja ili prostor za Erasmus+ Youth i CERV projekte u partnerstvu s lokalnom udrugom mladih.	Povezati se s mladim lokalnim kreatorima sadržaja (BookTok/Bookstagram), ustupiti im kutak u knjižnici za preporuke i snimanje vršnjak-vršnjaku.
Izdelati imenik lokalnih mladinskih društev, info centrov in šolskih svetov. Povabiti jih na neformalno kavo brez vnaprej določenega dnevnega reda.	Angažirati 3-4 mlade uporabnike, da vprašajo vrstnike v šoli: "Kaj bi te privabilo, da preživiš 2 uri v knjižnici?"	Ponuditi knjižnico kot so-prijavitelja ali prostor za Erasmus+ Youth in CERV projekte v partnerstvu z lokalnim društvom.	Povezati se z mladimi ustvarjalci vsebin (BookTok/Bookstagram), jim odstopiti kotiček za priporočila in snemanje vrstnik-vrstniku.

Što ja mogu učiniti u svojoj knjižnici?

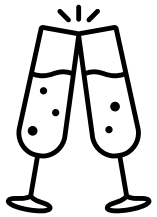
Kaj lahko storim v svoji knjižnici?

Zadatak u parovima / Zadatak v parih

1. Od svega što ste danas čuli, izdvojite JEDNU stvar koju možete promijeniti u svojoj knjižnici već **sljedeći tjedan**.
2. Kojeg aktera iz svoje zajednice (udruga, klub, centar za mlade) možete kontaktirati radi stvaranja novog programa?

1. Od vsega, kar ste danes slišali, izberite ENO stvar, ki jo lahko spremenite v svoji knjižnici že **naslednji teden**.
2. Katerega akterja iz svoje skupnosti (društvo, klub, mladinski center) lahko kontaktirate za ustvarjanje novega programa?

Hvala vam na pažnji i radu s mladima!

Hvala za vašo pozornost in delo z mladimi!

Budimo nodalne osobe koje u knjižnicama stvaraju prostore i grade mostove za nove generacije.

Bodimo nodalne osebe, ki v knjižnicah ustvarjajo prostore in gradijo mostove za nove generacije.